

Λόγος, Ομιλία και Πρόοδος παιδιών προσχολικής ηλικίας (Α')

/ Πεμπτούσια

Η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ εγκαινιάζει σήμερα ένα αφιέρωμα σε μια σειρά διαταραχές που έχουν να κάνουν με την επικοινωνία και τη μάθηση - και αναπόφευκτα με το λόγο και την ομιλία. Τα άρθρα που θα διαβάσετε προέρχονται από την εισήγηση «Η εξέλιξη του λόγου και της ομιλίας στην προσχολική ηλικία -παράγοντες που ενισχύουν την πρόοδο των παιδιών και σημάδια ανησυχίας» της Λογοπεδικού Ελένης Πατριάρχη. Στο παρόν - πρώτο - μέρος, παρουσιάζεται πολύ σύντομα το ποιος είναι ο λογοπεδικός καθώς και το ευρύ φάσμα διαταραχών της επικοινωνίας που μπορεί να αντιμετωπίσει. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα στάδια εξέλιξης του λόγου και της ομιλίας των παιδιών, από τη γέννηση τους μέχρι και το δημοτικό σχολείο, σε σύνδεση με συμβουλές για τους γονείς (επιφυλακή για ανησυχητικά σημάδια για κάθε ηλικία).

Ξεκινάμε με λίγα γενικά λόγια για το ποιος είναι ο λογοπεδικός -λογοθεραπευτής-παθολόγος λόγου και ομιλίας:

Ο Λογοπεδικός είναι ο επιστήμονας, που φέρει την ευθύνη της πρόληψης, αξιολόγησης, θεραπείας και επιστημονικής μελέτης της ανθρώπινης επικοινωνίας και των διαταραχών, που συνδέονται με αυτή. Μέσα σε αυτό το γενικό πλαίσιο, η ανθρώπινη επικοινωνία περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες που έχουν σχέση με την κατανόηση και την έκφραση τόσο του προφορικού και γραπτού λόγου, τόσο σε παιδιά όσο και σε ενήλικες.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ (σε ποιους απευθύνεται)

Οι διαταραχές, που εμπίπτουν στο πεδίο δράσης του Λογοπεδικού, είναι αυτές που έχουν σχέση με την ομιλία και τον λόγο, καθώς επίσης και με την ακουστική, την οπτική, την γνωστική - συμπεριλαμβανομένης της μάθησης - την προφορική, την μουσική, την αναπνευστική και την φωνητική λειτουργία και την κατάποση. Οι διαταραχές μπορεί να είναι απλές ή πολύπλοκες όταν εμπλέκονται πολλαπλές διαταραχές επικοινωνίας.

Ιδιαίτερα:

- Διαταραχές άρθρωσης και φωνητικές διαταραχές και Διαταραχές ομιλίας (διαταραχές ροής της ομιλίας, τραυλισμός, ταχυλαλία κ.α.)
- Διαταραχές φωνής, λειτουργικής, οργανικής ή μετατραυματικής αιτιολογίας, εκ γενετής ή επίκτητες (αφωνία, δυσφωνία, εφηβοφωνία, κ.α.)
- Γλωσσικές διαταραχές (αναπτυξιακές και άλλες) ως προς την κατανόηση και την έκφραση, τη δομή (φωνολογικό, συντακτικό, μορφολογικό επίπεδο), το περιεχόμενο (σημασιολογικό επίπεδο) και ως προς τη χρήση (πραγματολογικό επίπεδο)
- Διαταραχές του γραπτού λόγου (ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: δυσλεξία, δυσορθογραφία, δυσγραφία και άλλα) και της λογικής και μαθηματικής κρίσης
- Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (διαταραχές αυτιστικού φάσματος) ή αυτισμός
- Αφασίες, δυσφασίες παιδιών και ενηλίκων ή και επιβραδύνσεις στη γλωσσική εξέλιξη
- Νευρογενείς διαταραχές του λόγου και της ομιλίας (δυσarthρίες και άλλα)
- Ρινολαλίες και λαγοχειλίες
- Επικοινωνιακές δυσλειτουργίες και διαταραχές
- Κάθε γλωσσικό πρόβλημα με κεντρική αιτιολογία τις **αισθητηριακές βλάβες** δηλ. Διαταραχές ακοής και Διαταραχές όρασης και **κάθε γλωσσικό πρόβλημα που προκύπτει από:**

1. φυσικές και κινητικές αναπηρίες του κεντρικού νευρικού συστήματος

(αθέτωση και άλλα)

2. νοητική υστέρηση
3. σύνδρομα (Down, Rett, και άλλα) και
4. διαταραχές της μάσησης και της κατάποσης-δυσφαγία

Εισαγωγή: σαν επιστήμονες της μελέτης της ανθρώπινης επικοινωνίας έχουμε συμβάλει σημαντικά στην έρευνα και την παρατήρηση της εξέλιξης του λόγου και της ομιλίας των παιδιών και των διαταραχών τους. Σε αυτό το έργο έχουν συμβάλλει και άλλες επιστήμες όπως η ψυχολογία, η γλωσσολογία, η νευρολογία, η γενετική, η παιδιατρική. Και αυτό γιατί πρέπει να έχουμε ολοκληρωμένη την εικόνα ενός παιδιού που αναπτύσσεται ταυτόχρονα και περίπλοκα σε πολλούς τομείς δεξιοτήτων ανταλλάσσοντας και δημιουργώντας τις βάσεις για πρόοδο, με περιέργους και μοναδικούς, μηχανισμούς και συσχετισμούς που όλοι μαζί υποστηρίζουν την εξέλιξη του ατόμου.

Θα σας μιλήσω λοιπόν για την εξέλιξη του λόγου των παιδιών σε σχέση με την εξέλιξη των δεξιοτήτων που υποστηρίζουν και υποστηρίζονται από την εξέλιξη του λόγου και της ομιλίας τους. Τι εννοώ: μπορεί να έχουμε ένα παιδάκι με σύμπτωμα τη δυσκολία στο λόγο, αλλά δεν πρέπει να αγνοήσουμε τις υπόλοιπες δεξιότητες του που εξελίσσονται ταυτόχρονα και το πως αυτές αλληλεπιδρούν και να βλέπουμε μόνο το σύμπτωμα στο λόγο του.

Παράδειγμα: παιδί-προνήπιο που παρουσιάζει δυσκολίες στην έκφραση και κατανόηση -και δυσκολίες που πιθανά πηγάζουν από αυτό, δηλαδή δυσκολίες στην προσαρμογή και στην κοινωνικοποίηση, διάσπαση, συμπεριφορά, συμμετοχή στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η δυσκολία του στον λόγο τον κρατάει πίσω στην συναισθηματική και γνωστική εξέλιξη του...

Όσο το παρακολουθούμε βλέπουμε πώς ο λόγος μπορεί να κρατήσει άλλες δεξιότητες πίσω, ίσως το πιο δύσκολο είναι να δούμε πως άλλες δεξιότητες μπορούν να κρατήσουν το λόγο πίσω. Οι δεξιότητες συγκέντρωσης, η συναισθηματική ωριμότητα, η ώριμότητα και η ευελιξία της σκέψης και του συναίσθηματος, η γνωστική αντίληψη πρέπει επίσης να προχωρούν αντίστοιχα με την ηλικία του παιδιού.

Διαφορετικά πως μπορούμε να περιμένουμε από ένα να συγκεντρωθεί και να οργανωθεί ώστε να εκφραστεί ώριμα και λογικά αν οι δεξιότητες συγκέντρωσης που σε βοηθούν να οργανωθείς για παράδειγμα μένουν πίσω, ή να εκφραστείς ώριμα ή να κατανοήσεις μια ώριμη κουβέντα από την μαμά σου όταν συναισθηματικά είσαι αρκετά ανώριμος για να διαχειριστείς τη σημασία των λόγων της).

Και θα σας μιλήσω για τρόπους που ενισχύουν την εξέλιξη του λόγου μέσω και των δεξιοτήτων αυτών που θα συνδέονται και θα εξελίσσονται ταυτόχρονα με τον λόγο και που αν μείνουν πίσω είναι ικανές να κρατήσουν και τον λόγο πίσω.

(συνεχίζεται)